

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKOBOTO OCBITHЬOTO KOМПОНЕНТУ
«ІНЖЕНЕРНА ЕНЗИМОЛОГІЯ»**

Мова навчання – *українська/англійська*

Шифр та найменування галузі знань *16 «Хімічна та біоінженерія»*

Код та найменування спеціальності *162 «Біотехнології та біоінженерія»*

Освітньо-професійна програма *«Біотехнології та біоінженерія»*

Ступінь вищої освіти *бакалавр*

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності *162 «Біотехнології та біоінженерія»*

« 30 » квітня 2024 р. протокол № 3 .

Реєстраційний номер в навчальному відділі

К 10-42

1. Загальна інформація

Кафедра: [Харчової хімії, експертизи та біотехнології \(ХХЕ та Б\)](#)

Викладач: Капрельянц Леонід Вікторович, професор кафедри харчової хімії, експертизи та біотехнологій, доктор технічних наук

Контакти:
kaprelyants@te.net.ua
048-712-40-88

Освітній компонент викладається на 3 курсі у 1 семестрі

Кількість: кредитів - 5, годин – 150

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	60	28	32
заочна	34	14	20
Самостійна робота, годин	Денна – 90		Заочна – 116

[Розклад занять](#)

2. Анотація освітнього компоненту

Освітній компонент «Інженерна ензимологія» базується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти в результаті вивчення освітніх компонент «Біохімія з основами фізіології харчування», «Біологія клітини та молекулярна біологія», «Загальна мікробіологія і вірусологія», «Загальна біотехнологія». ОК «Інженерна ензимологія», як перспективний науково-технічний напрям біотехнології, надає студентам сучасні знання про загальні властивості і особливості структурної організації ферментів, як біокатализаторів, методи їх отримання та використання. Викладаються особливості одержання іммобілізованих форм ферментів з заданими властивостями та їх переваги використання у біотехнологічних процесах.

3. Мета освітнього компоненту

Мета освітнього компоненту – вивчення способів отримання корисних для людини продуктів в керованих біотехнологічних процесах отримання та використання ферментів. Оволодіння студентом практичних знань і навичок, необхідних майбутньому спеціалісту для обґрунтованих рішень, при організації та проведення процесів отримання ферментів і біокатализа в майбутній професійній діяльності.

У результаті вивчення освітнього компоненту «Інженерна ензимологія» здобувач вищої освіти отримуватиме наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності № 162 «БІОТЕХНОЛОГІЇ ТА БІОІНЖЕНЕРІЯ»](#) та [освітньо-професійній програмі «БІОТЕХНОЛОГІЇ ТА БІОІНЖЕНЕРІЯ»](#) підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність

Випускник, що засвоїв програму інженерна ензимологія, повинен володіти наступними універсальними компетенціями:

- здатністю до критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досягнень, до генерування нових ідей при рішенні дослідницьких і практичних задач, в том числі в міждисциплінарних областях;

- здатністю планувати і вирішувати задачі власного професійного та особистісного розвитку;

- здатністю розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції рослинництва та тваринництва або у процесі

навчання, що передбачає застосування теорій та методів інженерної ензимології та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

К 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

К 05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

К 11. Здатність використовувати ґрунтовні знання з хімії та біології в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми.

К 13. Здатність працювати з біологічними агентами, використовуваними у біотехнологічних процесах (мікроорганізми, гриби, рослини, тварини, віруси, окремі їхні компоненти).

К 14. Здатність здійснювати експериментальні дослідження з вдосконалення біологічних агентів, у тому числі викликати зміни у структурі спадкового апарату та функціональній активності біологічних агентів.

Програмні результати навчання:

ПР 06. Вміти визначати та аналізувати основні фізико-хімічні властивості органічних сполук, що входять до складу біологічних агентів (білки, нуклеїнові кислоти, вуглеводи, ліпіди).

ПР 10. Вміти проводити експериментальні дослідження з метою визначення впливу фізико-хімічних та біологічних факторів зовнішнього середовища на життєдіяльність клітин живих організмів.

ПР 24*. Вміти застосовувати новітні досягнення біотехнології у харчовій промисловості для глибокої переробки харчової сировини та забезпечення безвідходних харчових виробництв.

ПР 26*. Вміти оцінювати безпечність біотехнологічного виробництва. Застосовуючи новітні досягнення біоінженерії та інженерної ензимології вміти оптимізувати вихід цільового продукту та знизити ризики від антропогенного навантаження на природні екосистеми.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних занять

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. ЗАГАЛЬНА ЕНЗИМОЛОГІЯ			
1	Вступ. Каталіз. Біокаталіз. Ферменти у біопроцесах.	4	2
2	Особливості будови білків. Структурна організація ферментів. Кофактори.	6	1
3	Механізм дії ферментів. Специфічність і її види. Класифікація і номенклатура ферментів. Приклади. Джерела ферментів.	6	3
Змістовний модуль 2. ІММОБІЛІЗОВАНІ ФЕРМЕНТИ			
4	Загальні принципи іммобілізації. Характеристика носіїв.	4	2
5	Фізичні методи іммобілізації. Властивості.	4	3
6	Хімічні методи іммобілізації. Властивості. Реактори з іммобілізованими ферментами. Приклади застосування.	4	3
Разом за ОК:		28	14

5.2 Перелік лабораторних робіт

№ з/п	Назва лабораторної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вивчення кінетик гідролізу крохмалю глюкоамілазой	6	3
2	Інгібування активності трипсина трасіолом	6	3
3	Вплив іонів металів на активність і стабільність амілази	6	3
4	Вивчення впливу іонів кальцію на активність іммобілізованого	6	3
5	Гідроліз оливкової олії панкреатичною ліпазою, що включена в звернені міцели	8	4
Всього за ОК:		32	20

5.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції: - особливості нових форм іммобілізованих ферментів; - напрямки модифікації носіїв для іммобілізації.	40	56
2	Написання реферату з теми, вибраної студентом з наданого переліку тем (метод. вказівки «Теми і оформлення реферату з ОК «Інженерна ензимологія»).	25	30
3	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до лабораторних занять.	25	30
Всього за ОК:		90	116

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- *тестування знань здобувачів з певних тем або з певних окремих питань ОК;*
- *виконання і захист практичних/лабораторних робіт;*
- *усне опитування;*
- *тощо.*

Підсумковий контроль – *екзамен.*

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. ЗАГАЛЬНА ЕНЗИМОЛОГІЯ		
Лабораторні роботи	8*2=16	5*2=10
Самостійна робота (питання з окремих тем ОК)	1*9=9	1*15=15
Тестування у вигляді тестів	10	10
Всього за змістовний модуль 1	35,0	35,0
Змістовний модуль 2. ІММОБІЛІЗОВАНІ ФЕРМЕНТИ		
Лабораторні роботи	8*2=16	5*2=10
Самостійна робота (у вигляді написання реферату)	1*9=9	1*15=15
Тестування письмове	10	10
Всього за змістовний модуль 2	35,0	35,0
Екзамен	30,0	30,0
Всього	100,0	

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів**Підсумковий контроль – екзамен**

27-30 балів	якщо здобувач демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру	відмінно
23-26 балів	якщо здобувач виявляє дещо обмежені знання навчального матеріалу, допускає окремі несуттєві помилки й неточності	дуже добре
18-22 бали	якщо здобувач засвоїв основний навчальний матеріал, володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури	задовільно
0-17 балів	якщо здобувач не володіє необхідними знаннями, уміннями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури	незадовільно

Лабораторні роботи

Денна	Заочна	Критерії оцінювання	Оцінка
1,5-2 балів	4,5 - 5 балів	Лабораторна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
1-1,4 балів	4,0 - 4,4	Лабораторна відпрацьована та вчасно	дуже добре

	балів	захищена, при відповіді допущені неточності	
0,49-0,99 балів	3,5 – 3,9 балів	Лабораторна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
0,25-0,5 балів	2,1 – 3,4 балів	Лабораторна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-0,24 балів	0 - 2 балів	Лабораторна не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Тестування

9,0 - 10,0	90 - 100 % правильних відповідей	відмінно
8,0 - 8,9	74 – 89% правильних відповідей	дуже добре
7,0 - 7,9	60 – 73% правильних відповідей	добре
5,0 - 6,9	35 – 59 % правильних відповідей	достатньо
0 - 4,9	0-35 % правильних відповідей	незадовільно

Самостійна робота (написання реферату за темою)

Денна	Заочна	Критерії оцінювання	Оцінка
8 –9,0 балів	12,0 –15,0 балів	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
7,0 – 7,9 балів	9,0 – 11,9 балів	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
6,0 – 6,9 балів	6,0 – 8,9 балів	Самостійна робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
4,0 – 5,9 балів	3,0 – 5,9 балів	Самостійна робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0 – 1,9 балів	0 – 1,9 балів	Самостійна робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; наочні: демонстрація; пояснювально-демонстративний метод, проблемний виклад.

Лабораторні заняття: виконання лабораторних дослідів з наступних захистом результатів досліджень.

Самостійна робота(реферати, індивідуальні навчально-дослідні завдання (написання реферату), робота з навчально-методичними матеріалами, науково-дослідна робота студентів у науково-дослідних студентських гуртках, реферування наукових статей).

8. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

- Капрельянц Л.В. Теоретичні основи біотехнології [Текст]: навч. посіб.

- / Л. В. Капрельянц. — Харків : Факт, 2020. — 291 с. : табл., рис. — Бібліогр.: с. 290-291.
<https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1438724>
2. Біотехнологія. Словник термінів [Текст] : навч. посіб. для студентів спец. 162 «Біотехнології», та біоінженерія» / Л. В. Капрельянц, Т. О. Велічко, О. О. Килименчук, Л. Г. Пожіткова ; під ред. Л. В. Капрельянца. — Харків : Факт, 2021. — 248 с. — Бібліогр.: с. 243-245.
<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1654172>
3. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів (програма, контрольні завдання і тести) з дисципліни "Прикладна ензимологія" [Електронний ресурс] : для студентів галузі знань 16 "Хімічна та біоінженерія" спец. 162 "Біотехнологія та біоінженерія" освіт.-проф. програми "Біотехнології та біоінженерія" ден. та заоч. форм навчання / Л. В. Капрельянц, О. О. Килименчук, А. П. Петросьянц, Л. Г. Пожіткова ; відп. за вип. Л. В. Капрельянц ; Каф. біохімії мікробіології та фізіології харчування. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — Електрон. текст. дані: 30 с.
<https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1409478>
4. Technical microbiology [Електронний ресурс] : textbook / L. V. Kaprelyants, L. M. Rypenko, A. V. Yegorova etc. ; Translated from Ukrainian K. Yeryganov. — Second edition, updated and revised. — Odesa, 2020. — 278 p.
<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1898739>
5. Кінетика біотехнологічних процесів. Ферментативні реакції та культивування мікроорганізмів [Електронний ресурс] : метод. вказівки до самост. роботи з дисципліни "Теоретичні основи біотехнології" для магістрів і аспірантів спец. 162 "Біотехнологія і біоінженерія" / Л. В. Капрельянц, О. М. Кананихіна, Т. М. Воловик ; відп. за вип. Л. В. Капрельянц ; Каф. біохімії мікробіології та фізіології харчування. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — Електрон. текст. дані: 29 с.
<https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1409394>
<https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1409478>
6. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни "Біотехнологія ферментів та лікарських засобів" [Електронний ресурс] : для студентів, які навчаються за навч. планами магістрів спец. 162 "Біотехнологія та біоінженерія" галузі знань 16 "Хімічна та біоінженерія" освіт.-проф. програми "Біотехнологія та біоінженерія" ден. форми навчання / Л. В. Капрельянц, О. О. Килименчук, Т. О. Велічко та ін. ; відп. за вип. Л. В. Капрельянц ; Каф. біохімії, мікробіології та фізіології харчування. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — Електрон. текст. дані: 62 с.
<https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.1409825>

Додаткові:

1. Імобілізовані ферменти і клітини в біотехнології [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Грегірчак, М. М. Антонюк, Л. М. Буценко ; Нац. ун-т харч. технологій. — Київ : НУХТ, 2015. — 267 с.
<https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT-cn.v.BibRecord.154582>
2. Біохімія з основами фізіології харчування [Текст]: навч. посібник/ Капрельянц Л.В. - Харків : Факт, 2023. — 228 с. : табл., рис. — Бібліогр.: с. 227-228.
<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHT.2133809>

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності](#)

[ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ, Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та роботодавців](#)

Викладач, професор

/ПІДПИСАНО/ Леонід КАПРЕЛЬЯНЦ

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри харчової хімії, експертизи та біотехнологій

Протокол від «5» березня 2024 р. № 6

Завідувач кафедри ХХЕтаБ

/ПІДПИСАНО/ Антоніна КАПУСТЯН

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП «Біотехнології та біоінженерія»

доцент кафедри ХХЕ та Б

/ПІДПИСАНО/ Олена КИЛИМЕНЧУК